

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
«05» _____ 2017 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

1.5 НП Психолого-педагогічні основи навчання у початковій

школі (інтегрований курс): природознавства

спеціальність 013 «Початкова освіта»

ОКР «Спеціаліст»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0068/17</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u>05</u> »	20 <u>17</u> р.

Київ – 2017

Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства: роб. навч. прог. [для студ. напр. підгот. 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Н.В. Вишнівська. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 18 с.

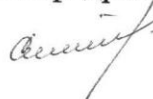
Розробник:

Вишнівська Наталя Володимирівна, канд. пед. наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

(протокол № 7 від 11 січня 2017 року)

Завідувач кафедри початкової освіти

 С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 рік
© Педагогічний інститут, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>	Нормативна	
	Спеціальність <i>013 Початкова освіта</i>		
Змістових модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	Рік підготовки: 5-й	
Загальна кількість годин – 54		Семестр 10-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «спеціаліст»	10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		8 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		33 год.	48 год.
		Модульний контроль	
		3 год.	
		Вид контролю:	
	залік	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є набуття майбутніми вчителями початкової школи систем психолого-педагогічних знань та умінь щодо викладання освітньої галузі «Природознавство», що буде сприяти підвищенню їхніх професійних компетенцій та здатності формувати в молодших школярів природознавчої компетентності.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення студентів з психолого-педагогічними умовами підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи;
- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- розробка системи підготовки майбутнього вчителя до організації та керування процесом навчання природознавства молодших школярів;
- реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості;
- формування готовності до творчої активності у професійній діяльності.

Навчальна дисципліна «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства» спрямована на формування у студентів професійних компетентностей:

Загальні компетентності:

- **світоглядна** – наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, загальнокультурної ерудиції, широкого кола інтересів. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії, значущості для власного розвитку знань методики навчання освітньої галузі «Природознавство» у початковій школі;
- **громадянська** – розуміння відповідальності перед суспільством і державою за свою професійну діяльність, зокрема в організації навчально-виховного процесу на уроках природознавства в початковій школі. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю, поважати Батьківщину, її традиції, мову;
- **комунікативна** – вміння здійснювати комунікативну взаємодію у підсистемах «учитель-учень», «учитель-учитель», «учитель-батьки». Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя;
- **інформаційна** – здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань з методики навчання освітньої галузі «Природознавство». Здатність до ефективного застосування інформаційних технологій;

- **науково-дослідницька** – здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Здатність до самостійної професійної діяльності, пов'язаної з вирішенням педагогічних ситуацій на уроках природознавства у початковій школі;

- **самоосвітня** – здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого педагогічного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові компетентності:

- **організаційна** – здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати й оцінювати діяльність учнів на уроках природознавства у початковій школі, проектувати формування їхньої природознавчої компетентності;

- **психолого-педагогічна** – володіння психолого-педагогічними знаннями, знаннями із навчальної дисципліни, здатність добирати та застосовувати на уроках природознавства ефективні педагогічні технології навчання, враховуючи індивідуальні та вікові особливості молодших школярів;

- **методична** – володіння методами, прийомами і засобами формування у молодших школярів природознавчої компетентності; здатність до вирішення фахових і методичних завдань; застосування на практиці професійних умінь і навичок для формування методичної культури, вирішення педагогічних ситуацій; ефективна організація та проведення уроків природознавства; інтегрування перспективних педагогічних технологій для досягнення поставленої мети;

- **здоров'язбережувальна** – здатність раціонально ставитись і берегти власне здоров'я і здоров'я учнів, створювати сприятливе здоров'язбережувальне освітнє середовище на уроках природознавства;

- **інтегративна** – готовність упроваджувати в навчально-виховний процес початкової школи інтегровані уроки із застосуванням сучасних освітніх технологій, поєднувати знання з різних навчальних предметів для побудови уроку природознавства як цілісного творчого процесу; впровадження компетентнісного й особистісно зорієнтованого підходів у процесі навчання освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі;

- **творча** – готовність упроваджувати сучасні освітні технології навчання освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі, кардинально змінювати види діяльності, створювати власне навчально-методичне забезпечення уроків природознавства з метою формування природознавчої компетентності молодших школярів.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів **знань** про:

– організаційно-методичні умови підвищення своєї професійної компетентності;

– провідні світоглядні ідеї, положення, що складають основу системи світорозуміння, визначають ставлення людини до природи;

- способи використання інноваційних технологій у процесі викладання освітньої галузі «Природознавство»;
- психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань, суджень, уявлень, понять, умовивідів;
- методи і прийоми формування у молодших школярів загальної цілісної картини світу та природознавчої компетентності.

На основі цих знань у студентів мають бути сформовані **вміння**:

- вибрати оптимальні форми і методи навчання молодших школярів природознавству з метою формування в них природознавчої компетентності;
- моделювати особистісно-орієнтований урок природознавства, аналізувати й передбачати кінцеві результати навчально-виховного процесу;
- використовувати інноваційні технології у процесі викладання освітньої галузі «Природознавство» у початковій школі;
- використовувати можливості технологій розвивального навчання та дослідницької поведінки з метою розвитку розумових здібностей молодших школярів, їх пізнавальної активності та самостійності, дослідницької діяльності, здатності до творчості, самовираження та спілкування.

Програмні результати навчання:

- знання навчальної дисципліни, достатні для успішної діяльності в освітній сфері;
- вміння ефективно і гнучко використовувати знання з навчальної дисципліни в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності;
- здатність моделювати уроки природознавства із застосуванням сучасних педагогічних технологій навчання, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення;
- здатність аналізувати навчально-методичні комплекти для початкової школи, оцінювати їхнє змістово-технологічне наповнення відповідно до дидактичних вимог;
- уміння здійснювати пошук і огляд інформації щодо сучасних технологій навчання у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси (періодичні видання, бази даних, веб-сайти, портали тощо);
- здатність аналізувати перспективний педагогічний досвід учителів із застосування сучасних технологій навчання освітньої галузі «Природознавство» для подальшого його впровадження в навчально-виховний процес початкової школи;
- здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи лідерські якості, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваних результатів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства

Лекція 1. Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу (2 год.)

Характеристика нових змістовно-ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу. Проблема підвищення професійної компетентності педагогів в різних аспектах діяльності сучасних науковців. Поняття «педагогічний професіоналізм» та «педагогічна компетентність». Концепція розвитку особистості за Е.І.Роговим. Три основні напрямки формування професійної компетентності. Значення компетентності в сучасній моделі творчої особистості педагога.

Основні поняття теми: педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність, творча особистість педагога.

Рекомендована література

основна [2]

додаткова [2]

Семінарське заняття. Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи (2 год.)

Лекція 2. Професійна компетентність вчителя початкової школи як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства (2 год.)

Поняття «професійна компетентність». Ш. Амонашвілі, А. Бондар, М. Коломієць, Н.В. Кузьміна про структурні елементи поняття «професійна компетентність». Основні компоненти професійно-педагогічної компетентності за А. Орловим. Ключові компоненти професійної компетентності та їх змістові характеристики. Професійна компетентність вчителя як сукупність трьох компонентів: предметно-технологічного, психолого-педагогічного і загальнокультурного. Психолого-педагогічна компетентність вчителя як сукупність знань, умінь, необхідних для

успішного виконання його функцій щодо навчання, виховання та розвитку особистості дитини.

Основні поняття теми: професійна компетентність, професійно-педагогічна компетентність, психолого-педагогічна компетентність.

Рекомендована література

основна [2]

додаткова [2]

Семінарське заняття. Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності (2 год.)

Змістовий модуль 2

Психолого – педагогічні засади формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи

Лекція 3. Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань (2 год.)

Характеристика природничо-наукових знань, що мають засвоїти молодші школярі на уроках природознавства. Особливості керування вчителем процесом сприйняття учнями явищ і об'єктів; утворення в їхній свідомості яскравих уявлень; спрямування уваги дітей на істотні ознаки об'єкта, розкриття взаємозв'язків окремих предметів або явищ. Етапи формування в учнів уявлень, понять, суджень, умовиводів.

Дидактичні умови процесу формування в молодших школярів природничих понять. Здійснення системно-структурного аналізу змісту природничого матеріалу. Система пізнавальних завдань, що забезпечує результативність процесу формування природничих понять в учнів.

Основні поняття теми: природничо-наукові знання: сприйняття, уявлення, поняття, судження, умовивід; природничий матеріал; пізнавальні завдання.

Рекомендована література

основна [1, 4]

додаткова [4, 5]

Семінарське заняття. Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи (2 год.)

Лекція 4. Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань (2 год.)

Організація процесу формування природничих знань у молодших школярів з урахуванням їхніх індивідуальних, психологічних і вікових особливостей, розумової діяльності, пізнавальних можливостей, сприймання, мислення, пам'яті, уваги.

Сприймання учнем молодшого шкільного віку природничих знань як цілеспрямована й раціонально організована діяльність чуттєвого пізнання. Ефективний розвиток пам'яті дитини на початковому етапі навчання. Особливості формування в молодших школярів системи уявлень та вмінь спостерігати явища світу і правильно сприймати їх. Розвиток в учнів початкових класів пізнавальних здібностей, здатності до узагальнення та абстрагування, довільної уяви, міркування, умовиводів.

Основні поняття теми: індивідуальні, психологічні, вікові особливості; розумова діяльність, пізнавальні можливості.

Рекомендована література

основна [1, 4, 5]

додаткова [5]

Семінарське заняття 4. Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова (2 год.)

Лекція 5. Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О.Савенкова та ТРВЗ-технології (2 год.)

Структура дослідницької поведінки молодшого школяра. Концепція формування дослідницької поведінки учнів молодшого шкільного віку за О.Савенковим. Уміння, що складають підґрунтя дослідницької поведінки учнів: уміння бачити проблеми, ставити запитання, висувати гіпотези, класифікувати, спостерігати, проводити експерименти, робити висновки, структурувати матеріал, доводити та захищати ідеї.

Сутність ТРВЗ-технології. Методи ТРВЗ-технології. Використання ігор та тренінгів у межах ТРВЗ-технології.

Основні поняття теми: дослідницька поведінка, дослідницькі уміння, проблемна ситуація, спостереження, експеримент, дослід, ТРВЗ-технологія.

Рекомендована література

основна [3, 5]

додаткова [2, 3, 4]

4. Структура навчальної дисципліни

/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарські заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль І.							
Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства							
1.	Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу	4	2	2		2	
2.	Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи	6	2		2	4	
3.	Професійна компетентність вчителя як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства	5	2	2		3	
4.	Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності	6	2		2	4	
	МКР-1						1,5
Разом		22,5	8	4	4	13	1,5
Змістовий модуль ІІ.							
Психолого-педагогічні умови формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи							
5.	Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань	6	2	2		4	
6.	Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи	6	2		2	4	
7.	Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань	6	2	2		4	
8.	Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова	6	2		2	4	
9.	Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О.Савенкова та ТРВЗ-технології	6	2	2		4	
	МКР-2						1,5
Разом:		31,5	10	6	4	20	1,5
Разом за навчальним планом		54	18	10	8	33	3

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства»

Разом: 54 год.. Лекції – 10 год., семінарські заняття - 8 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 29 год., модульний контроль – 4 год.

Модуль	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		
Назва модуля	Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства		Психолого-педагогічні умови формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи		
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу	Професійна компетентність вчителя як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства	Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань	Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань	Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О.Савенкова та ТРВЗ-технології
Теми семінарських занять	Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи	Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності	Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи	Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова	
С.р.	90 балів				
К-сть балів за модуль	Відвідування лекцій – 2 бали Відвідування семінарських занять – 2 бали Робота на семінарських заняттях – 20 балів Самостійна робота – 40 балів Разом: 64 балів		Відвідування лекцій – 3 бали Відвідування семінарських занять – 2 бали Робота на семінарських заняттях – 20 балів Самостійна робота – 50 балів Разом: 75 балів		
МКР	25 б.		25 б.		
Підсумковий контроль	залік				

Разом – 189 балів

5. Теми практичних і семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1 Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства		
1	Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи	2
2	Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності	2
Змістовий модуль № 2 Психолого – педагогічні засади формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи		
3	Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи	2
4	Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова	2
Разом		8 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль № 1 Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства			
1	Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу 1. Розкрити поняття «педагогічний професіоналізм» та «педагогічна компетентність» 2. Охарактеризувати три основні напрямки формування професійної компетентності	2	10
2	Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога	4	10

	<p>початкової школи</p> <p>1. Пояснити поняття «системний підхід» та розкрити його вплив на процес зростання професійної компетентності майбутнього педагога</p> <p>2. Охарактеризувати систему організаційно-методичних умов підвищення професійної компетентності майбутнього педагога</p>		
3	<p>Професійна компетентність вчителя як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства (3 год.)</p> <p>1. Розкрити основні компоненти професійно-педагогічної компетентності за А. Орловим 2. Довести, що психолого-педагогічна компетентність сучасного вчителя – це сукупність знань та навичок, необхідних для успішного виконання його функцій щодо навчання, виховання та розвитку особистості дитини</p>	3	10
4	<p>Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності</p> <p>1. Охарактеризувати мету та завдання освітньої галузі «Природознавство» як складової Державного стандарту початкової загальної освіти</p> <p>2. Розкрити зміст початкової загальної освіти молодших школярів щодо освітньої галузі «Природознавство»</p>	4	10
<p align="center">Змістовий модуль № 2</p> <p align="center">Психолого – педагогічні засади формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи</p>			
5	<p>Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань</p> <p>1. Охарактеризувати дидактичні умови процесу формування в молодших школярів природничих уявлень, понять, суджень, умовиводів</p> <p>2. Розкрити систему пізнавальних завдань, що забезпечує результативність процесу формування природничих понять в учнів</p>	4	10
6	<p>Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи</p>	4	10

	<p>1. Пояснити, які особливості засвоєння молодшими школярами природничо-наукових знань визначають сучасні науковці</p> <p>2. Охарактеризувати процес здійснення вчителем системно-структурного аналізу змісту природничого матеріалу, який мають засвоїти учні</p>		
7	<p>Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань</p> <p>1. Довести, що процес формування в молодших школярів природничих знань має здійснюватися вчителем з урахуванням їхніх індивідуальних, психологічних, вікових особливостей та пізнавальних можливостей</p> <p>2. Пояснити, як відбувається в учнів розвиток пізнавальних здібностей, здатності до узагальнення та абстрагування, довільної уваги, міркування, умовиводу</p>	4	10
8	<p>Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова</p> <p>1. Охарактеризувати основні типи уроків за системою Ельконіна-Давидова</p> <p>2. Розкрити методику викладання курсу «Природознавство» у початковій школі відповідно до завдань розвивального навчання учнів</p>	4	10
9	<p>Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О. Савенкова та ТРВЗ-технології</p> <p>1. Розкрити сутність концепції формування дослідницької поведінки учнів молодшого шкільного віку за О. Савенковим</p> <p>2. Охарактеризувати методи ТРВЗ-технології та особливості використання ігор та тренінгів у межах даної технології</p>	4	10
	Разом	33 год.	90 балів

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1). За джерелом інформації:

• **Словесні:** лекція (традиційна, проблемна, комбінована) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• **Наочні:** спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• **Практичні:** вправи, моделювання фрагментів та цілісних уроків, виготовлення наочних посібників.

2). За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3). За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4). За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1). Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень спеціалістів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	5
2.	Відвідування семінарських занять	4
3.	Робота на семінарських заняттях	40
4.	Самостійна робота	90
6.	МКР	50
Підсумковий рейтинговий бал		189

189: 100 = 1,89 (коефіцієнт)

Рейтинговий показник успішності

Оцінка ECTS	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1– 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

10. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ відеозаписи уроків;
- ✓ набір дидактичного матеріалу для проведення практичних занять.

11. Рекомендована література

Основна

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах : Навчальний посібник / Т.М. Байбара. – К. : Веселка, 1998. – 334 с.
2. Віаніс-Трофименко К.Б. Підвищення професійної компетентності педагога / К.Б. Віаніс-Трофименко, Г.В. Лісовенко. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 176 с.
3. Лінник О.О. Методика викладення освітньої галузі «Людина і світ» : Навч. посібник / О.О. Лінник. – К. : Вид. дім «Слово», 2010. – 248 с.
4. Нарочна Л.К. Методика викладення природознавства / Л.К. Нарочна, Г.В. Ковальчук, К.Д. Гончарова. – К. : Вища школа, 1990. – 302 с.
5. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АСК, 2003. – 192 с.

Додаткова

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. – К.: МЦФЕР, 2012.– 63 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посібник / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Іванішева С. Форми і методи інтерактивного навчання / С. Іванішева // Початкова школа, 2006. - №3. – С. 9-11.
4. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства : навч. посібник / укладачі О.О. Лінник, Н.І. Черв'якова. – Луганськ : Алма-матер, 2006. – 85 с.
5. Савченко О.Я. Сучасний урок в початкових класах : Посіб. для вчителів / О.Я. Савченко. – К. : Генеза, 1997. – 368 с.